

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ และมีความสามารถที่จะปรับตัวให้รู้และเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ รวมไปถึงการพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ยังคงมีความสำคัญที่ต้องให้ความสำคัญให้เกิดขึ้นเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนมีคุณภาพทั้งเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม และมุ่งไปสู่การอยู่ดีมีสุขของคนไทยทั้งปวง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ส่วนที่ 8 ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพในการศึกษาได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาตามมาตราที่ 49 วรรคแรกความว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และกำหนดนโยบายแห่งรัฐในมาตรา 80 (3) ว่า รัฐต้อง “พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษา ในทุกระดับ และทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคม” พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 22 การศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และมาตรา 23 การจัดการศึกษาทั้งในระบบ และการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้ความเป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 4)

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552–2561) ได้ประกาศในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552 ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2552 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ทำการรณรงค์เร่งสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา อย่างเร่งด่วนที่เป็นรูปธรรมให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจตรงกัน มีการเสริมสร้างความรู้ด้านกฎหมายที่จำเป็น เพื่อผลักดันและขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จ ควบคู่ไปกับการจัดทำข้อเสนอนโยบายสู่ความสำเร็จของการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552–2561) เป็น 3 เสาหลัก และ 4 ใหม่ คือ เป้าหมาย 3 ประการ ได้แก่ 1) พัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย 2) เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ และ 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา และนโยบายหลัก 4 ใหม่ ได้แก่ ประเด็นหลักที่ 1 กระบวนการเรียนรู้ใหม่ พัฒนาผู้เรียนมีทักษะวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี ภาษาไทย ภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศอื่น และเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งปรับหลักสูตรและจัดกระบวนการเรียนการสอนและประเมินผลรูปแบบใหม่ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย จนถึงตลอดชีวิต ประเด็นหลักที่ 2 ครูยุคใหม่ ครูพันธุ์ใหม่ และครูสาขาขาดแคลน พัฒนาทักษะครูด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศอื่น และเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้ครอบคลุมถึงครูทุกระดับ ทุกประเภท เร่งผลิตครูพันธุ์ใหม่ รวมทั้งเร่งผลิตครูสาขาขาดแคลน และครูวิชาชีพ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ประเด็นหลักที่ 3 สถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ใหม่ สนับสนุนโรงเรียนดีประจำตำบล อำเภอ จังหวัด และพัฒนาคุณภาพด้วยระบบเครือข่าย สร้างโอกาสการเข้าถึงมาตรฐานการศึกษาและเทคโนโลยีสารสนเทศที่เท่าเทียมกัน ทั้งประเทศและมีข้อตกลงอย่างเป็นทางการ (MOU) ระหว่างผู้บริหาร ครู เขตพื้นที่ การศึกษา สถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนอย่างหลากหลาย ประเด็นหลักที่ 4 การบริหารจัดการใหม่ เพิ่มประสิทธิภาพและลดความสูญเปล่าของโรงเรียนขนาดเล็กด้วยมาตรการที่เหมาะสม สร้างแรงจูงใจเพื่อให้มีผู้เรียนอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2555, หน้า 36–39)

การปฏิรูปการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาส่งผลสะท้อนต่อคุณภาพการศึกษา ให้มีความเหมาะสมกับหลักการในการดำเนินการศึกษาของชาติและการจัดการศึกษา ตามนโยบาย แผนการศึกษา แผนปฏิบัติการ มีจุดมุ่งหมายที่จะเปลี่ยนแปลงนโยบาย ผู้ปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น ซึ่งประกอบด้วย สาระสำคัญเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ นโยบาย และยุทธศาสตร์ สถานศึกษาเป็นหน่วยปฏิบัติทำหน้าที่ดำเนินการ จัดการศึกษามีภาระความรับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปฏิบัติภารกิจ ตามแผนและนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ได้ มาตรฐานและตัวชี้วัดการบริหารจัดการศึกษาเป็นไปอย่างครอบคลุมและถูกต้อง ภารกิจ ในการดำเนินการนำแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ดำเนินไปพร้อมกับการส่งเสริม สนับสนุนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความเข้าใจในเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาที่ชัดเจนและ ถูกต้องตรงกัน (รุ่งรัชชดาพร เวหะชาติ, 2550, หน้า 26) การบริหารวิชาการในยุคปฏิรูป การศึกษา โรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะมีโอกาสในการตัดสินใจมากขึ้น หลักการกระจายอำนาจทางการศึกษา ที่ให้สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่รับผิดชอบ การบริหารงานวิชาการโดยตรง เป็นเรื่องที่สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จะต้องปรับตัวอย่างมาก ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรู้ เข้าใจ และมีทักษะเกี่ยวกับการ บริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะในเรื่องของการบริหารหลักสูตรและกระบวนการจัดการ เรียนรู้มากยิ่งขึ้นและโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหาร จะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการทั้งด้านหลักสูตร และการเรียนการสอน ซึ่งหมายความว่า ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องรู้และเข้าใจกรอบแนวความคิดของหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นอย่างดี จนสามารถนำไปดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลาง ในขณะเดียวกันก็สนองความต้องการความสนใจ ศักยภาพของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น รวมทั้งสามารถพัฒนาสื่อ และเทคโนโลยีการเรียนรู้ที่เหมาะสม ตลอดจน การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่เพียงพอ (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, 2550, หน้า 4-5)

ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีอิทธิพลอย่างแท้จริงต่อความสำเร็จทางวิชาการของผู้เรียนถึงแม้ว่าผู้บริหารโรงเรียนจะไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับผู้เรียนในชั้นเรียนก็ตาม แต่ถ้าผู้บริหารปฏิบัติตนสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และค่านิยมของโรงเรียนที่มุ่งเน้นเป้าหมาย ความสำเร็จทางวิชาการของผู้เรียนมีความมุ่งมั่น และสื่อสารวิสัยทัศน์ให้คณะครูเข้าใจ ตรงกันว่าโรงเรียนมีเป้าหมายอย่างไร ส่งเสริมให้ครูคิดนอกกรอบ และแสวงหาแนวทาง

แก้ปัญหาจัดการเรียนการสอนของตนโดยใช้เทคนิควิธีสอนที่แปลกใหม่ และกระตุ้นให้คณะครูมีความผูกพันกับเป้าหมายร่วม และร่วมกันแสวงหาวิธีการทำงานเพื่อไปสู่เป้าหมายร่วมกัน โดยแสดงความคาดหวังต่อผลการทำงานของครูในระดับสูง ตลอดจนการรู้จักและเข้าใจถึงความต้องการและให้ความช่วยเหลือครูแต่ละคนให้พัฒนาตน พัฒนางานก็จะทำให้ครูเข้าใจความมุ่งหมายในการจัดการศึกษา ก็จะทำให้ครูพึงพอใจ และเกิดความผูกพันกับงานกับวิชาชีพครู และผูกพันต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในที่สุด ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงควรใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารโรงเรียน เนื่องจากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีสาระหลักอยู่ที่การมุ่งยกระดับการทำงานของครูให้มีความพยายามเพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้ครูมีความมุ่งมั่นตั้งใจทำงานด้วยความเสียสละทุ่มเทเพื่อบรรลุเป้าหมายของโรงเรียน ซึ่งก็คือ ความสำเร็จทางวิชาการของผู้เรียนนั่นเอง (สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา, 2555, หน้า 134) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการปฏิรูปการศึกษา การบริหารงานวิชาการ ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษา จึงอยู่ที่งานวิชาการซึ่งจะประกอบด้วยงานด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การจัดบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การจัดสิ่งส่งเสริมงานด้านวิชาการ รวมถึงงานด้านการวัดและประเมินผล ขั้นตอนการดำเนินงานด้านวิชาการจะมีขั้นตอนการวางแผนงานด้านวิชาการ ขั้นตอนการจัดแลดำเนินการ ขั้นส่งเสริมและติดตามผลด้านวิชาการ หลักการบริหารงานด้านวิชาการ คือ หลักแห่งประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, หน้า 7)

การบริหารสถานศึกษามีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่คุณภาพของผู้เรียน การบริหารโรงเรียนเป็นแหล่งพัฒนาประชากรของประเทศที่สำคัญยิ่งเป็นหน่วยงานที่ใช้ คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ จำนวนมากมาย หากการจัดการบริหารงานในโรงเรียนขาดประสิทธิภาพ ผลผลิตของโรงเรียนคือนักเรียนที่สำเร็จออกไปย่อมมีประสิทธิภาพต่ำซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาประเทศย่อมล่าช้าตามไปด้วยซึ่งเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษา การบริหารโรงเรียนตามนโยบายของรัฐเป็นการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งกำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป (ธีระ รุญเจริญ, 2550, หน้า 57)

จากงานทั้ง 4 งานพบว่า งานวิชาการนี้สำคัญที่สุดจะเห็นได้จากนักวิชาการหลายๆท่านได้นำเสนอว่าในการบริหารสถานศึกษาต้องให้นำหน้าในการบริหารงานวิชาการมากที่สุด เช่น ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 120) ระบุว่าผู้บริหารต้องใช้เวลาในการบริหารงานวิชาการ สถานศึกษาอื่นๆ ต้องใช้เวลาในการบริหารงานวิชาการมากกว่าให้เกิดประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการมากขึ้น แต่ในการบริหารงานวิชาการมีปัจจัยต่างๆ มากมายที่เป็นตัวทำให้เกิดประสิทธิผลมากน้อยเป็นแนวคิดของ จำลอง โคตรพัฒน์ (2555, หน้า 1-2) ที่ระบุปัจจัยในการบริหารงานวิชาการต้องสามารถใช้ทรัพยากรต่างๆ คือ Man (บุคคล) Money (งบประมาณ) Material (วัสดุ/อุปกรณ์) และ Management (การบริหารจัดการ) ดังนั้นปัจจัยด้านตัวบุคคลไม่ว่าจะเป็น ผู้บริหาร ครูผู้สอน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อประสิทธิผลงานวิชาการ และปัจจัยอื่นๆ ซึ่งหมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ บุคคล งบประมาณ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีโรงเรียนในสังกัดซึ่งจัดการศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา รวมทั้งสิ้นจำนวน 56 โรงเรียน มีผลการสอบ O-net อยู่ในระดับต่ำกว่าของค่าเฉลี่ยระดับประเทศ ในหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งเป็นผลมาจากการขาดประสิทธิภาพจัดการศึกษา สถานศึกษายังไม่ได้ดำเนินการพัฒนางานด้านวิชาการอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องสาเหตุเนื่องจากขาดระบบการบริหารจัดการด้านการบริหารงานวิชาการที่ดี ทั้งด้านครูผู้สอน และผู้เรียน เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จะนำข้อมูลในการกำหนดนโยบาย แนวทางแผนงานกำกับติดตาม แผนปฏิบัติการของโรงเรียนรวมถึงแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการอันจะส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นการเปรียบเทียบความก้าวหน้าในการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21, 2559)

จากหลักการ และเหตุผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการจัดเป็นงานหลักหรือภารกิจหลัก

ของสถานศึกษา โดยมีขอบข่ายและภารกิจของงาน 17 งาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 29) คือ 1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2. การวางแผนงานด้านวิชาการ 3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9. การนิเทศการศึกษา 10. การแนะแนว 11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานสถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา 17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ผู้วิจัยศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนในองค์ประกอบ 2 ด้าน 1. ปัจจัยพื้นฐาน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านคุณลักษณะของครูผู้สอน และปัจจัยด้านระบบบริหารการจัดการที่มีคุณภาพ 2. ปัจจัยสนับสนุน ประกอบด้วย การสนับสนุนและการมีส่วนร่วมของชุมชนศักยภาพของสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น และศักยภาพและบทบาทของศึกษานิเทศก์และนักวิชาการในท้องถิ่น เป็นเรื่องที่ต้องศึกษาอย่างยิ่งเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาบุคลากรในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน และใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุง แก้ไขและพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน และพัฒนาบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเป็นข้อมูลในการบริหารงานวิชาการ เพื่อพัฒนาการศึกษาในระดับชาติต่อไป

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัยไว้ดังนี้

1. ปัจจัยทางการบริหารและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน อยู่ในระดับใด

2. ปัจจัยทางการบริหารและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร
โรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน มีความต่างกันหรือไม่อย่างไร

3. ปัจจัยทางการบริหารและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร
โรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาด
ต่างกัน มีความต่างกันหรือไม่อย่างไร

4. ปัจจัยทางการบริหารและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร
โรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
แตกต่างกัน มีความแตกต่างกันหรือไม่

5. ปัจจัยทางการบริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร
โรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน มีความสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไร

6. มีปัจจัยทางการบริหารใดบ้างที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน
วิชาการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน

7. แนวทางพัฒนาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผล
การบริหารงานวิชาการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยทางการบริหารและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ
โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน

2. เพื่อเปรียบเทียบเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารและประสิทธิผล
การบริหารงานวิชาการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน

3. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยทางการบริหารและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน

4. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยทางการบริหารและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน

6. เพื่อหาอำนาจพยากรณ์ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน

7. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

สมมติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ปัจจัยทางการบริหารและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก

2. ปัจจัยทางการบริหารและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีความแตกต่างกัน

3. ปัจจัยทางการบริหารและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความแตกต่างกัน

4. ปัจจัยทางการบริหารและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความแตกต่างกัน

5. ปัจจัยทางการบริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีความสัมพันธ์กันตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน

6. มีปัจจัยทางการบริหารอย่างน้อย 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ผลการวิจัยนี้จะทำให้ทราบปัจจัยทางการบริหารและระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

2. ทำให้ทราบข้อแตกต่างของปัจจัยทางการบริหารและระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

3. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางหนึ่งในการยกระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ให้สูงมากขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

1. ปัจจัยการบริหารงานตามแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า 1-4 อ้างถึงใน ปวีณา เหล่าลาด, 2557, หน้า 45) มี 2 ปัจจัย คือ

1.1 ปัจจัยพื้นฐาน

1.1.1 ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้บริหารการศึกษา

1.1.2 ปัจจัยด้านคุณลักษณะของครูผู้สอน

1.1.3 ปัจจัยด้าน ระบบบริหารการจัดการที่มีคุณภาพ

2.1 ปัจจัยสนับสนุน

2.1.1 การสนับสนุนและการมีส่วนร่วมของชุมชน

2.1.2 ศักยภาพของสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น

2.1.3 ศักยภาพและบทบาทของศึกษานิเทศก์และนักวิชาการ

ในท้องถิ่น

2. ประสิทธิภาพการบริหารวิชาการ จากกฎกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 29) แบ่งเป็น 17 งาน ได้แก่

2.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็น การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

2.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ

2.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

2.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

2.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผล

การเรียน

2.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

2.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

2.9 การนิเทศการศึกษา

2.10 การแนะแนว

- 2.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
- 2.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
- 2.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
- 2.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
- 2.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
- 2.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
- 2.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ปีการศึกษา 2559 ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 119 คน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ จำนวน 56 คน และครูผู้สอน จำนวน 2,146 คน รวมประชากรทั้งสิ้น จำนวน 2,321 คน จากจำนวน 56 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ปีการศึกษา 2559 กำหนดขนาดโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2557, หน้า 43) จำนวน 352 คน ซึ่งจำแนกเป็น ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 54 คน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ จำนวน 56 คน และครูผู้สอน จำนวน 242 คน วิธีสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนแต่ละขนาดเป็นชั้น โดยใช้ครูผู้สอนในโรงเรียน

3. ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

3.1 ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็น

3.1.1 สถานภาพการดำรงตำแหน่ง

- ผู้บริหารโรงเรียน
- ครูที่รับผิดชอบงานวิชาการ
- ครูผู้สอน

3.1.2 ขนาดของโรงเรียน

- โรงเรียนขนาดเล็ก
- โรงเรียนขนาดกลาง
- โรงเรียนขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ

3.1.3 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

- น้อยกว่า 10 ปี
- 10-20 ปี
- มากกว่า 20 ปี

3.2 ตัวแปรตาม ปัจจัยทางการบริหาร แบ่งเป็น

3.2.1. ปัจจัยพื้นฐาน

- ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้บริหารการศึกษา
- ปัจจัยด้านคุณลักษณะของครูผู้สอน
- ปัจจัยด้าน ระบบบริหารการจัดการที่มีคุณภาพ

3.2.2. ปัจจัยสนับสนุน

- การสนับสนุนและการมีส่วนร่วมของชุมชน
- ศักยภาพของสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น
- ศักยภาพและบทบาทของศึกษานิเทศก์และนักวิชาการ

ในท้องถิ่น

3.2.3 ประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการ 17 ด้าน

- การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็น

การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

- การวางแผนงานด้านวิชาการ
- การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
- การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
- การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

- การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
- การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
- การนิเทศการศึกษา
- การแนะแนว
- การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐาน

การศึกษา

- การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
- การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ

สถานศึกษาและองค์กรอื่น

- การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

- การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ

ของสถานศึกษา

- การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
- การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

กรอบแนวคิดของการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหาร โดยปัจจัยทางการบริหารใช้แนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ, (2550, หน้า 1-4 อ้างถึงใน ปวีณา เหล่าลาด 2557, หน้า 45) และประสิทธิผลด้านงานวิชาการใช้แนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า 29) ที่กล่าวว่า ขอบข่ายการบริหาร มี 17 ด้าน จากกฎกระทรวงศึกษาธิการซึ่งสามารถกำหนด เป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย แสดงไว้ในภาพประกอบ 1 ได้ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

1. สถานภาพการดำรงตำแหน่ง
 - 1.1 ผู้บริหารโรงเรียน
 - 1.2 ครูที่รับผิดชอบงานวิชาการ
 - 1.3 ครูผู้สอน
2. ขนาดของโรงเรียน
 - 2.1 โรงเรียนขนาดเล็ก
 - 2.2 โรงเรียนขนาดกลาง
 - 2.3 โรงเรียนขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ
3. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
 - 3.1 น้อยกว่า 10 ปี
 - 3.2 10-20 ปี
 - 3.3 มากกว่า 20 ปี

ตัวแปรตาม

1. ปัจจัยทางการบริหาร 2 ด้าน
 - 1.1 ปัจจัยพื้นฐาน
 - ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารการศึกษา
 - ด้านคุณลักษณะของครูผู้สอน
 - ด้านระบบบริหารการจัดการที่มีคุณภาพ
 - 1.2 ปัจจัยสนับสนุน
 - ด้านการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมของชุมชน
 - ด้านศักยภาพของสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น
 - ด้านศักยภาพและบทบาทของศึกษานิเทศก์และนักวิชาการในท้องถิ่น

2. ประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการ 17 ด้าน
 - 2.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
 - 2.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ
 - 2.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
 - 2.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
 - 2.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
 - 2.6 การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
 - 2.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
 - 2.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
 - 2.9 การนิเทศการศึกษา 2.10 การแนะแนว
 - 2.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
 - 2.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
 - 2.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
 - 2.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
 - 2.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้าน
 - 2.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

แนวทางพัฒนาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามคำศัพท์เฉพาะ ไว้ดังนี้

1. ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ หมายถึง สภาพการดำเนินงานที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 21 ประกอบด้วย

1.1 ปัจจัยพื้นฐาน หมายถึง สิ่งสำคัญเบื้องต้นที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 21 ประกอบด้วยปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านคุณลักษณะของครูผู้สอน และปัจจัยด้านระบบบริหารการจัดการที่มีคุณภาพ

1.1.1 ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลิกลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีบุคลิกภาพ ประชาธิปไตยใช้หลักเหตุผลในการบริหาร มีจิตสำนึกในความมุ่งมั่น ใจกว้าง เปิดโอกาสให้ครูมีเสรีในการคิด ปฏิบัติการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ให้เกิดผลตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา มีศักยภาพในการจัดการระบบบริหารของโรงเรียน โดยนำระบบคุณธรรมมาใช้มุ่งพัฒนาโดยองค์รวม สร้างขวัญ กำลังใจให้ครูมีกำลังใจที่จะเป็นครูดี ครูเก่งและครูที่ปรึกษา ตระหนักในการพัฒนาโรงเรียนสู่ระบบคุณภาพ มุ่งปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและเข้าใจหลักสูตรและแนวการจัดการเรียนรู้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

1.1.2 ปัจจัยด้านคุณลักษณะของครูผู้สอน หมายถึง บุคลิกลักษณะของครูเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพประชาธิปไตย มั่นคงเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีเสรีในการคิด พัฒนาปัญญาและอารมณ์อย่างสมดุล มีความรัก ความเมตตา ต่อศิษย์ มีความรู้ ความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี เข้าใจหลักสูตรและแนวการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อยู่เป็นประจำ สร้างผลงานในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนรู้ มีศักยภาพในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินสภาพจริง เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

1.1.3 ปัจจัยด้านระบบบริหารการจัดการที่มีคุณภาพ หมายถึง สถานศึกษามีขั้นตอนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ กำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาระยะ 5-10 ปีไว้ในธรรมนูญสถานศึกษา กำหนดแนวทางในการพัฒนา

การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรและแนวการจัดการเรียนรู้ มีการตรวจสอบ ทบทวนตนเองของโรงเรียนทุกด้านเพื่อนำโรงเรียนสู่ระบบประกันคุณภาพ พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ กำหนดแผนกำกับ ติดตาม ตรวจสอบทบทวน ประเมิน นำเสนออย่างเป็นระบบและรายงานต่อสาธารณชนอย่างต่อเนื่อง

1.2 ปัจจัยสนับสนุน หมายถึง สิ่งที่ส่งเสริมส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ประกอบด้วย การสนับสนุนและการมีส่วนร่วมของชุมชน ศักยภาพของสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น ศักยภาพและบทบาทของศึกษานิเทศก์และนักวิชาการในท้องถิ่น

1.2.1 การสนับสนุนและการมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง ชุมชนมีความเข้มแข็งในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิหลายๆ ด้านในท้องถิ่น

1.2.2 ศักยภาพของสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น หมายถึง สถาบันการศึกษาในท้องถิ่นเป็นที่ปรึกษาแก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในด้านการจัดการเรียนรู้และการวิจัยในชั้นเรียน และเป็นแหล่งวิทยากร

1.2.3 ศักยภาพและบทบาทของศึกษานิเทศก์และนักวิชาการในท้องถิ่น หมายถึง ศึกษานิเทศก์มีศักยภาพในการนิเทศ และสามารถให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง

ในการวิจัยครั้งนี้วัดปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการได้จากแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert's 5 Rating Scale) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ผลสำเร็จในการปฏิบัติงานทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ซึ่งเป็นผลมาจากการดำเนินงานทางวิชาการตามขอบข่ายงานวิชาการทั้ง 17 ด้านให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย ดังนี้

2.1 ประสิทธิภาพการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง ความสำเร็จของโรงเรียนในการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นในการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น ศึกษาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อม สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน มีการใช้การนิเทศ ประเมินผลและปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสาระท้องถิ่น

2.2 ประสิทธิภาพการวางแผนงานด้านวิชาการ หมายถึง ความสำเร็จของโรงเรียนในการกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินการ ผู้รับผิดชอบงาน ระยะเวลา และกำหนดทรัพยากรที่จำเป็นในการดำเนินงานวิชาการให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด มีความชัดเจน สามารถกำกับ ติดตาม และประเมินผลได้ง่าย

2.3 ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา หมายถึง ความสำเร็จของโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดแผนการเรียน การจัดตารางสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอนแทน การจัดสอนซ่อมเสริม การจัดแบบเรียน และการจัดห้องสมุด

2.4 ประสิทธิภาพการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึง ความสำเร็จของโรงเรียนในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม และเป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและรายงานผลให้เขตพื้นที่การศึกษาทราบ

2.5 ประสิทธิภาพพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง ความสำเร็จของโรงเรียนในการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและ อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดาและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

2.6 ประสิทธิภาพการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง ความสำเร็จของโรงเรียนในการจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา ให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา วัดผล ประเมินผล เทียบโอนประสบการณ์ผลการเรียนและอนุมัติผลการเรียน การประเมินผลการเรียนทุกช่วงชั้น

และจัดให้มีการช่อมเสริมกรณีที่มีผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน การพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผล จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน การเทียบโอนผลการเรียน

2.7 ประสิทธิภาพการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา หมายถึง ความสำเร็จของโรงเรียนในการพัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ซับซ้อนขึ้นทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิด การจัดการ การหาเหตุผลในการตอบปัญหา การผสมผสานความรู้แบบสหวิทยาการและการเรียนรู้ในปัญหาที่ตนสนใจ พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัย รวบรวม และเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

2.8 ประสิทธิภาพการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ หมายถึง ความสำเร็จของโรงเรียนในการจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา จัดระบบแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน จัดระบบข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนของสถานศึกษาของตนเอง

2.9 ประสิทธิภาพการนิเทศการศึกษา หมายถึง ความสำเร็จของโรงเรียนในการจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั่วถึงและต่อเนื่องเป็นระบบ และกระบวนการ ให้เชื่อมโยงกับระบบนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2.10 ประสิทธิภาพการแนะแนว หมายถึง ความสำเร็จของโรงเรียนในการจัดระบบงานและโครงสร้างองค์กรแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ดูแล กำกับ นิเทศ ติดตามและสนับสนุนการดำเนินงานแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบ ส่งเสริมความร่วมมือและความเข้าใจอันดี ระหว่างครูผู้ปกครองและชุมชน เชื่อมโยงระบบแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.11 ประสิทธิภาพการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา หมายถึง ความสำเร็จของโรงเรียนในการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ จัดทำแผนสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา ตรวจสอบและทบทวน

คุณภาพการศึกษา ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) และสรุปรายงานประจำปี

2.12 ประสิทธิภาพการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ หมายถึง ความสำเร็จของโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน การจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน พัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ

2.13 ประสิทธิภาพการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น หมายถึง ความสำเร็จของโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการสร้าง ความสัมพันธ์อันดี

2.14 ประสิทธิภาพการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา หมายถึง ความสำเร็จของโรงเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาพัฒนา งานวิชาการ ตลอดจนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

2.15 ประสิทธิภาพการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา หมายถึง ความสำเร็จของโรงเรียนในการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน

2.16 ประสิทธิภาพการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา หมายถึง ความสำเร็จของโรงเรียนในการคัดเลือกหนังสือเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีคุณภาพสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อเป็นหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2.17 ประสิทธิภาพการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง ความสำเร็จของโรงเรียนในการพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยมุ่งเน้นการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ที่ให้ข้อเท็จจริงเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้น โดยเฉพาะหาแหล่งสื่อที่เสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

การวิจัยครั้งนี้วัดประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนได้จากแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's 5 Rating Scale) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. แนวทางพัฒนาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผล

การบริหารงานวิชาการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 หมายถึง การนำผลการศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มาวางแผนทางการพัฒนาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน แล้วไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน จากนั้นผู้วิจัยจึงนำผลการสัมภาษณ์ที่ได้ไปวิเคราะห์เชิงเนื้อหา แล้วสรุปเป็นรายชื่อเพื่อเป็นแนวทางยกระดับที่เหมาะสมของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

4. สถานภาพการดำรงตำแหน่ง หมายถึง การที่ข้าราชการครูได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น

4.1 ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

4.2 ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูประจำการ ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

4.3 ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ หมายถึง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งรับผิดชอบทำงานกลุ่มงานบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

5. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง การกำหนดขนาดของโรงเรียนโดยใช้เกณฑ์การคำนวณอัตรากำลังครูของ ก.ค.ศ. โดยแบ่งโรงเรียนเป็น 3 ขนาด ดังนี้

5.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่มีนักเรียนตั้งแต่ 1 – 500 คน

5.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่มีนักเรียนตั้งแต่ 501 – 1500 คน

5.3 โรงเรียนขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่มีนักเรียนตั้งแต่ 1501 ขึ้นไป

6. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน หมายถึง ระยะเวลาในการทำงานของผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ 1. น้อยกว่า 10 ปี 2. 10-20 ปี 3. มากกว่า 20 ปี

7. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี